

Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK)

Een kleuter is geen schoolkind

www.wsk-kleuteronderwijs.nl

Aan de besturen van de leden van de Leescoalitie: CPNB, KB Nationale Bibliotheek, Literatuurmuseum/ Kinderboekenmuseum, Nederlands Letterenfonds, Stichting Lezen, Stichting Lezen & Schrijven en VOB.

Aan de besturen van de mede-ondertekenaars van de *Oproep tot een ambitieus leesoffensief*: De Schoolschrijver, LAKS, NCJ, de Schrijverscentrale, SER, SLO en Taalunie.

betreft: Leesoffensief

23 oktober 2020.

Geachte,

Na het lezen van uw *Oproep tot een ambitieus leesoffensief*, brengt de Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK) vijf punten onder uw aandacht.

Aan het slot van de punten 2 en 5 doen we u verzoeken.

1. Ondersteuning van de oproep; bijdragen aan het Leesoffensief

De WSK ondersteunt de *Oproep tot een ambitieus leesoffensief* en zal uw oproep verspreiden onder onze meer dan 4.100 leden, onze meer dan 12.000 volgers en de schoolbesturen van Nederland.

We nemen uw uitnodiging aan om met u 'aan de slag te gaan om het noodzakelijke Leesoffensief te realiseren' (*Oproep*, p.7). Graag willen we met raad en daad bijdragen aan het Leesoffensief.

2. Leren lezen volgens de WSK

De ontwikkeling van het leren lezen is net als het leren spreken een natuurlijk ontwikkelingsproces van binnenuit en blijkt in het volgende voorbeeld:

- De vier stappen in de ontwikkeling van het lezen zijn – bij het lezen van het woord MOP door Sonja, die SONJA, MAMA en PAPA kan schrijven: louter hakken ('M, o, p') → hakken-en-gissen ('M, o, p; pot') → hakken-en-plakken ('M, o, p; mop') → onmiddellijk lezen ('Mop').
- Ontdekkend leren lezen is optimaal leesonderwijs, vooropgesteld dat een kind aan de leerstof toe is. Om tot een antwoord op de door u geformuleerde vragen en tot een breed gedragen en samenhangend leesbeleid te komen (punt 5) verzoeken we u te bevorderen dat een kleuter in een rijke taalomgeving voorwaardenscheppend leesonderwijs krijgt en dat een kind pas gaat leren lezen als het daaraan toe is. De liefde voor lezen en voor boeken begint in het onderwijs bij de kleuters, mits men de juiste aanpak hanteert.

We willen hierover graag mondeling en/of schriftelijk met u van gedachte wisselen.

3. Motivatie van ondersteuning

Leesmotivatie wordt zeker versterkt door, zoals u in *Oproep*, p.6 schrijft, het juiste boek op het juiste moment aan te bieden. Echter ook door in de daaraan voorafgaande periode voorwaardenscheppend leesonderwijs aan te bieden aan de kleuter, die immers niet leesrijp is. Zie punt 2.

Kleuters bieden we naast veel voorlezen en vertellen, klank- en vormoefeningen aan. We vallen hen nog niet lastig met het benoemen van letters. Letters zijn voor kleuters abstracte figuurtjes, die geen leesbetekenis hebben zolang ze niet leesrijp zijn. Als het kind eraan toe is (eenvoudig vast te stellen met een rijpheidsproef), ontdekt het het lezen en kan met aanvankelijk leesonderwijs worden gestart. Dan sluiten we niet alleen optimaal aan bij de belevingswereld van leerlingen maar ook bij hun bevattingsvermogen. Daardoor is er steeds sprake van intrinsieke motivatie, die vele malen beter werkt dan de extrinsieke motivatie die telkens weer nodig is als voortijdig letters en leesles worden aangeboden.

4. Deelname aan het rondetafelgesprek van de Tweede Kamer op 23 september jongstleden

We hebben deelgenomen aan het rondetafelgesprek *Leesvaardigheid* van de Tweede Kamer van 23 september jongstleden:

- lezen ontwikkelt zich in fasen van binnenuit met als belangrijkste voorwaarde dat het kind leesrijp is als het gaat leren lezen;
- het kind in de kleuterfase speelt daarom met klanken en vormen en
- het jonge schoolkind leert ontdekkend lezen.

Dat is de kern van onze uitwerking van uw zinsnede 'leesbeleid waarin alle leeftijden en alle relevante grepen welomschreven aandacht krijgen' (*Oproep*, p.4).

De WSK liet als enige het geluid van de mensen in de praktijk horen, hierbij gesteund door het wetenschappelijk onderzoek van dr. Ewald Vervaeke. Dit geluid staat haaks op de huidige onderwijspraktijk waarin het de norm is om zo vroeg mogelijk te beginnen met het leren van letters, waarmee het tegenovergestelde wordt bereikt. Dat zien we niet alleen aan de afnemende leesmotivatie, die al begint in de kleutergroep. Een kind dat ergens niet aan toe is, ontwikkelt immers een afkeer, raakt gedemotiveerd of zelfs faalangstig.

Zie verder onze [korte verklaring](#), onze [brief](#) en het [rondetafelgesprek](#) (vanaf 15:30).

5. Onderzoeksvoorstellen aan de Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft ons verzocht om onderzoeksvoorstellen in te dienen voor vervolgonderzoek dat de Kamer wil uitzetten. In onze brief aan de Tweede Kamer van 13 oktober jongstleden doen we elf onderzoeksvoorstellen. Onder embargo tot de Tweede Kamer zijn vervolgonderzoek openbaar heeft gemaakt, hechten we deze brief aan; zie de bijlage.

We zijn van mening dat onze onderzoeksvoorstellen nauw aansluiten bij uw *Oproep* 'Dat zijn grote vragen, die we moeten beantwoorden om te komen tot een stevig en samenhangend taal- en leesbeleid en een gestructureerde, doelgerichte aanpak van de leesproblematiek' (p.3) en '*ontwikkeling van een breed gedragen en samenhangend leesbeleid* waarin alle leeftijden en alle relevante grepen welomschreven aandacht krijgen' (p.4) (cursiveringen van ons).

We verzoeken u na te gaan welke van deze voorstellen u bij de Tweede Kamer zou kunnen of willen ondersteunen. Misschien heeft u vanuit uw optiek vragen die gesteld kunnen worden.

Met vriendelijke groeten,

de kerngroep van de WSK